

Васильківська міська станція юних натуралістів

Курсова робота

**Тема: Екологічне виховання на занятті
гуртків еколого-натуралістичного та художньо-
естетичного напрямів.**

Роботу виконала

керівник гуртка

«Природа рідного краю»

Литвиненко Інна Василівна

2022 рік

Передмова

Лише зрозумівши природу,
Людина зрозуміє саму себе
(Р. Едберг)

Невимовно прекрасна наша земля. І скільки б ми не милувалися її краєвидами, завжди відкриваємо щось нове, а душа сповнюється, збагачується і красою, і добром, за що маємо бути вдячні матері своїй – Природі. «Природа – мати, будь же сином, а не естетом», – написав великий український поет Максим Рильський. Бути сином – значить і піклуватися про неї, берегти і примножувати її красу.

Надзвичайно складний період сьогодні переживає наша природа. З розвитком цивілізації вплив людей на природу ставав щодалі більш потужнішим і до кінця двадцятого сторіччя набув планетарного характеру. Становище, що склалося на Землі, вчені визначають як екологічну кризу. Слово «екологія» впевнено увійшло в ужиток. І немає сьогодні важливішого завдання, аніж пошук шляхів виходу з неї.

Щоб вижити, людство повинно навчитися жити на Землі по-новому. Саме до цього закликала конференція ООН з питань навколишнього середовища, яка ухвалила 1992 року в Ріо-де-Жанейро «Порядок денний на 21-ше сторіччя» – програму робіт, котра передбачає гармонічне досягнення високої якості навколишнього середовища і здорової економіки для всіх народів світу. Для успішного виконання цієї програми не досить зусиль держав та їхнього керівництва. Кожна людина повинна оволодіти мінімальним набором екологічних знань і способів діяльності для того, щоб її поведінка була екологічно осмисленою. Прививати людині екологічні переконання потрібно з дитинства. У цьому значна роль належить як школі так і позашкільним закладам.

Екологічне виховання учнів на сучасному етапі – є складова всієї системи освіти національної школи України. Позашкільні заклади еколого-натуралістичного напрямку впливають на формування особистості, виховують в дитини почуття відповідальності за свою поведінку в природі, сприймають себе невід’ємною часточкою живого на планеті Земля. Головною метою позашкільного закладу на сучасному етапі є виховання високої культури спілкування учнів з природою, що передбачає перебудову їхніх поглядів, уявлень, за умови, коли засвоєнні знання та екологічні норми стають їх власним переконанням, внутрішнім регулятором поведінки у навколишньому середовищі. Сутність екологічного виховання учнів сьогодні полягає не тільки у засвоєнні ними певної суми знань, а й у необхідності формування розуміння екологічних вимог, неможливості їх порушення, переходу знань вихованців у переконання, вироблення певних етичних норм поведінки у довкіллі та в цілому формування екологічної культури особистості.

Діти повинні розуміти, що свій посильний внесок у збереження довкілля може зробити кожен: не засмічувати землю, посадити деревце, збудувати шпаківню.

Роботу з екологічного виховання слід проводити не лише в гуртках з біологічних дисциплін, але це потрібно робити і в гуртках будь-яких напрямів.

Представляю розробки занять гуртків еколого-натуралістичного та художньо-естетичного напрямів.

Конспект заняття

**«Шкідливість пластика в природі. Поробки з пластикової тари.
Виготовлення з пластикової пляшки свинки скарбнички».**

**Тема. Шкідливість пластику в природі. Поробки з пластикової тари.
Виготовлення з пластикової пляшки свинки-скарбнички.**

Мета. Закріпити знання про види декоративного мистецтва, ознайомити з незвичайними матеріалами для виготовлення декоративних виробів, розвивати образне мислення і уявлення, виховувати любов до природи, учити піклуватися про природні ресурси.

Девіз заняття:

У світі цім людина ти,

Тому на все життя запам'ятай:

Ніколи у довкіллі не сміти,

А рідний край свій заквітчай.

Тип заняття: комбінований;

Методи та прийоми:

1. Інформативно – рецептивний:
 - мовний (розповідь, бесіда, інструктаж);
 - наочний (мультимедійна презентація);
 - практичний (виконання виробів з пластикових пляшок).
2. Репродуктивний (загадки, вікторини)

Обладнання: пластикові пляшки, фетр, стрічки, фоаміран, клей, ножиці, мультимедійний проектор, комп'ютер.

Хід заняття

1. Вступна частина

- організація гуртківців до навчання.

2. Мотивація навчальної діяльності

Керівник гуртка. Доброго дня діти та шановні гості. Я рада вітати вас у цьому затишному класі. Сьогодні ми з вами розглянемо таку екологічну проблему, як забруднення пластиком навколишнього середовища та проведемо екологічну акцію «Дай друге життя пластиковій пляшці».

15 листопада відзначається Всесвітній день рециклінгу, або Всесвітній день вторинної переробки. Головна мета свята – привернути увагу влади, громадськості та промислових структур до цієї теми. Вторинною переробкою (рециклінгом відходів, повторної переробки і утилізацією відходів) називають повторне використання або повернення в оборот сміття чи відходів виробництва. Зазвичай вторинній обробці піддають такі матеріали, як папір, скло, залізо, алюміній, тканини, пластик і т. п., а органічні відходи широко використовують у сільському господарстві. Завдання вторинної обробки – вирішення проблеми обмеженості ресурсів, зниження вартості готової продукції за рахунок використання більш дешевої сировини і боротьба із забрудненням навколишнього середовища.

У багатьох країнах світу проводять виставки найцікавіших і забавних прикладів вторинного використання сміття. *(Слайд 2)*

Оголошення теми заняття та визначення освітньо-виховної та розвиваючої мети, девіз заняття. *(Слайд 3,4,5)*

Вихованці читають вірш

Якщо будемо сміття всюди розкидати,
Скоро виростуть у нас сміттєві Карпати.

Як почнуть літати всі в школу на ракеті,
Дуже страшно буде нам на своїй планеті...
Вранці вийдеш погуляти, як давно вже звик,
Раптом -бамс! - по голові - драний черевик!
А за ним, неначе град, полетять із неба
Банки, склянки, папірці - те, що нам не треба!
І тоді на Новий рік йтиме не сніжок,
А на голови впаде злива із пляшок. *(Слайд 6)*

Керівник гуртка. Досить часто ви або ваші батьки купуєте в магазині газовані напої або мінеральну воду та різноманітні товари у пластиковому пакуванні. Якщо згадувати часи мого дитинства, то різноманітні напої, молочну продукцію та інші товари пакували в скляну тару або папір. На теперішній час практично всі полиці магазинів заставлені товарами в пластиковій тарі та в целофановій обгортці. Як ви думаєте, чому так?
(Слайд 7)

(Міркування дітей)

Дійсно, тому, що пластикова тара є досить дешевою у виготовленні та практичною у транспортуванні, при перевезенні її важко розбити. На цьому переваги пластику закінчуються. А ось яка шкідливість від пластику, ми з вами зараз дізнаємося.

Інформація про шкідливість пластику:

- Пластику потрібно пролежати у землі 500 років, щоб почався процес розпаду;
- На нашій планеті кожну секунду викидається 8562 пляшки;
- Купуючи воду в таких пляшках, ми платимо за пляшку, а вартість води становить 10%;

- При нагріванні пластикової пляшки виділяється газ, який дуже шкідливий для організму людини.
- Зараз у Європі переробляються тільки 3% пластика, хоча при утилізації 1 пластикової пляшки виділяється стільки енергії, якої вистачить, щоб 1 лампочка горіла 6 годин. *(Слайд 8)*

В деяких країнах Європи від пластику бажають відійти взагалі тому будують сміттєпереробні заводи з новітніми технологіями, які не шкодять навколишньому середовищу. Зараз сьома частина України завалена сміттям. Офіційні звалища займають площу, рівну Данії. На кожного українця щорічно утворюються 10 тонн відходів, і це вдвічі більше, ніж у країнах Європи. На сьогодні в Україні є чотири сміттєспалювальні заводи: у Києві, Дніпропетровську, Харкові та окупованому Севастополі. Але працює лише столичний завод «Енергія» і то з 1 серпня цього року робота на ньому призупинена.. А ще є єдиний сміттєпереробний завод у Рівному, але й він частково не працює. Тому в нашій країні з цим питанням, на жаль, велика проблема і вона, як на мою думку, ще буде досить довгий час. *(Слайд 9)*

Зараз ми з вами подивимося невеличкий соціальний відеоролик про сортування сміття і після перегляду обговоримо його. *(Слайд 10)*

Вихованці дивляться відеоролик.

Керівник гуртка.

1. Як ви вважаєте, чи правильно роблять, коли сортують сміття? Чому?
2. А у вашій сім'ї так роблять?

Вихованці читають вірш

На Землі природа – диво,

Чиста райдуга краси.

Та забруднюють сміливо

Люди сміттям всі ліси.

Целофан, ганчірки, пластик,

Папірці і бите скло...

Дуже боляче дивитись,

Як летить це все в вікно.

Є контейнери, будинки,

Спеціальні, для сміття.

То ж не кидайте смітинки,

Дбайте всі про майбуття.

Вся планета буде чиста,

Буде злагода й добро,

А сміття буде корисне,

Якщо ми переробимо його.

Рукотворні гори — це відходи,

Роблять на Землі багато шкоди.

Треба там заводи збудувати

Й сміттєзвалища заставить працювати! *(Слайд 11)*

Керівник гуртка. В зв'язку з людською байдужістю на нашій планеті страждають не тільки ліси та міста. Люди скидають сміття в річки, озера, моря. Дійшло до того, що в Тихому океані знайшли цілий сміттевий острів. Площу сміттевої плями різні дослідники оцінюють від 700 тис. до 15 млн. км², тобто це перевершує площу України на 20%. Встановлено, що на поверхні океану плаває близько 270 000 тонн пластику. *(Слайд 12)*

Нещодавнє дослідження вчених із Плімутського університету показало, що майже 700 видів морських тварин опинилися під загрозою через пластик. І навіть більше - науковці вважають, що саме пластик стає причиною вимирання багатьох видів. Згідно з дослідженнями, через пластикове сміття зникло 693 види морських мешканців. Близько 400 із них через те, що або заплуталися в ньому, або проковтнули. Крім руйнування морської екосистеми, пластикове забруднення однаково впливає і на маленькі морські види, і на великі. *(Слайд 13)* Виловивши мертвого кита з океану рибаки жахнулися тому, що в середині цього кита було знайдено 29 кг пластикових відходів. *(Слайд 14)* За останні 40 років світ втратив близько 52% дикої природи. Якщо продовжувати викидати пластикове сміття в океани, ця кількість збільшуватиметься дуже швидко. *(Слайд 15)*

Але хороша новина в тому, що змінити цю жахливу ситуацію у наших силах! Попри те, що людство відповідальне за забруднення пластиком, саме ми спроможні зупинити знищення морської екосистеми. Якщо Ви хочете допомогти екології, гарний старт – почати з себе, переглянути власне використання пластику.

Вихованці розповідають вірш.

В природі ми лиш часточки малі.

Земля не нам належить — ми Землі!

Вже людство не живе, а виживає,

невже воно цього не помічає?

І той кошмар, який воно створило

Усе живе сьогодні отруїло.

Чи ж не прийшла пора поміркувати,

Як людству на Землі мудрішим стати...

Довкілля — це природний капітал,
Без нього людство жде загибель і провал.
Слід повернутися обличчям до проблеми
І не лише писати про красу поеми,
А зберегти, примножити природу,
Для нас і для майбутнього народу. (Слайд 16)

Керівник гуртка. Після такого вірша хочеться сказати:

*«Зупинися, людино, на мить
і відчуй, як планеті болить». (Слайд 17)*

Керівник гуртка . А тепер ми з вами трохи відпочинемо та проведемо фізкультхвилинка.

3.Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд! (Слайд 18)

4.Актуалізація опорних знань учнів

Керівник гуртка. Діти, на попередніх заняттях ми з вами для виготовлення поробок використовували різні матеріали. Давайте пригадаємо, які матеріали ми використовували.

(Олівці, фарби, папір, солоне, тісто, пластилін, бісер, природний матеріал (листя, жолуді, шишки). (Слайд 19)

Сьогодні на занятті ми використаємо незвичайний матеріал: пластикові пляшки. *(Слайд 20)* Фантазія і уява людини не має меж. Зараз ми з вами переглянемо фото про незвичайні способи використання порожніх пляшок. Зверніть увагу, наскільки винахідливими можуть бути люди.

Демонстрація фото. (Слайд 21,22,23,24,25,26)

Керівник гуртка:

- Чи зацікавили вас речі, створені із пластикових пляшок?
- Що вам сподобалось найбільше?

5.Практична робота

Керівник гуртка. Відгадавши загадки, ви дізнаєтесь, що ми сьогодні будемо виготовляти на занятті:

1.Хто з вас цю тварину знає?

Хто скоріше відгадає?

Гладенький бочок,

Рожевий п'ятачок,

І хвостик – крючок! *(Порося)*

2.А ото що за тварина?

їй багно, немов перина.

Ляже в нього і дріма,

Рохне, стогне. Хто вона?(**свинка**)

3.Замість носа - п'ятачок,

Замість хвостика - крючок.

Вмить калюжу віднайде,

Ще й сімейство приведе.(**поросятко**) (Слайд 27)

Розповідь про поросятко.

Більшість свиней товсті і рожеві. У всіх них є великі вуха, чотири лапи з ратицями, маленькі хвостики і круглий плоский ніс – п'ятачок. А ось кольором і розміром вони можуть відрізнитися. Вони бувають і чорні, і білі, і рожеві, і сірі, і плямисті. Живуть свині на всій планеті, крім, звичайно, Антарктиди – там занадто холодно. Всім нам знайомі вирази: «Брудний, як свиня» або «Свиня завжди бруд знайде». Дійсно, свиня любить повалятися в бруді. А ось чому вона це робить? Відповідь така: для того, щоб охолодити своє тіло, вона із задоволенням валяється в багнюці. А ще тому, що прилиплий бруд оберігає шкіру свині від сонячних опіків і наоїдливих комах. Більшість людей тримають свиней заради м'яса, сала і шкіри. Ще з їх жорсткої вовни можна робити пензлики або щітки. Завдяки хорошій чутливості до запахів вони можуть шукати для людей дуже рідкісні і смачні гриби – трюфелі. (Слайд 28)

А хто мені скаже чому ми будемо робити саме поросятко з пластикової пляшки?

(Тому, що скоро буде новий 2019 рік і він є роком свинки)

Керівник гуртка. Отже, сьогодні ми з вами навчимося, як зі звичайної пластикової пляшки зробити ось таку симпатичну свинку. Для цього нам будуть потрібні: пластикові пляшки, пластикові кришечки, фетр, фоаміран (інноваційний матеріал який дуже нагадує кольорову оксамитову гуму), двохсторонній скотч, проволока, ножиці, клей,бусини,гудзики,стрічка.

Ви вже знаєте, яких правил техніки безпеки потрібно дотримуватися при користуванні ножицями. Давайте пригадаємо їх.

Інструктаж з техніки безпеки. (Слайд29)

Практична діяльність учнів.

Для нашої свинки ми беремо 1.5л або 2л пластикову пляшку. Розрізаємо в двох місцях та з'єднуємо обидві частини. Відміряємо полосу фетру та зшиваємо в коло. З того ж фетру вирізаємо вуха, а з фоамірана серединку вуха та п'ятачок. Окремо вирізаємо очі та за допомогою клею з'єднуємо всі деталі. До полоси фетру приєднуємо стрічку. Вуха можемо приєднати двома способами приклеївши їх до пляшки та пришивши до полоси фетру. З'єднавши всі деталі,дороблюємо нашу свинку. Приклеюємо п'ятачок на кришку,одягаємо на пляшку готову частину фетру з вухами, приклеюємо очі. Для ніг ми беремо чотири пластикові кришечки та приклеюємо до низу нашої свинки. В верхній задній частині свинки робимо невелику дірочку в яку протягуємо ворсисту проволоку та закручуємо її спіралькою – це буде хвостик свинки. Так як ми робимо свинку скарбничку то на спинці потрібно зробити розріз для кидання грошей. Для краси можемо прикрасити свинку бантиком. (Слайд 30)

6. Підсумок заняття

Керівник гуртка. Ось такі чудові свинки – скарбнички ми з вами зробили.

Демонстрація виготовлених виробів.

На цьому занятті ми з вами дізналися про шкідливість пластику для природи та про те, що для збереження екології ми маємо почати з себе і свого ставлення до використання пластику у побуті. А ще, надаючи використаним пластиковим речам друге життя, виготовляючи різноманітні вироби для декору, ми рятуємо екологію.

Вихованці читають вірш:

Віднедавна людство бореться з проблемою
Як зберегти планету чистою й зеленою?
Адже пластик і пакети, папірці і кришечки...
Все руйнує цю планету
Допомогти б їй трішечки.
Переробити б пластик на іграшки цікаві,
З старих газет зробити сумочки яскраві.
-А що зробили ми?
-А зараз ми покажемо,
- Та ще і про свого улюбленця мамі й татові розкажемо.
Люди добрі, схаменіться, та під ноги подивіться!
Те, що кидаєте ви
Може раптом знадобиться на корисні вироби.
Так природу збережемо,
Буде чиста атмосфера.
Та прикрашена оселя. (Слайд 31)

Керівник гуртка. Я маю надію, що ви отримали задоволення від нашої роботи та гарний настрій на весь день.

Тема: Значення грибів у природі та житті людини. Найпоширеніші гриби своєї місцевості.

Мета: сформувати в учнів уявлення про гриби як особливе царство живої природи; розвивати вміння порівнювати, робити висновки; виховувати потребу бережного ставлення до природи, дотримуватись правил особистої гігієни, виховувати допитливість ; збагачувати знання про гриби рідного краю.

Обладнання : Телевізор, комп'ютер, книжкова виставка про гриби, природні матеріали для практичної роботи.

Хід заняття

Керівник гуртка. Сьогодні ми з вами поринемо у дивний світ природи, перевіримо свої знання й дізнаємося щось нове про природу. А щоб дізнатись, про що сьогодні піде мова, я пропоную вам відгадати загадки.

Стоїть хлопчик під пеньком
Накрив голову брильком. *(Гриб)*

Маленький, чепурненький,
Крізь землю пройшов,
Червону шапочку знайшов. *(Гриб)*

У теплий дощик народився,
Парасолькою накрився. *(Гриб)*

В мене ніжка одна —
Чобітка не маю,
І хоч я без голови,—
Шапку одягаю. *(Гриб)*

Росте собі у лісочку,
У лісочку в холодочку.
Капельох на собі має,
Та ніколи не знімає. *(Гриб)*

Що ми можемо віднести до поняття природа (*відповіді дітей*). На які дві категорії поділяється природа (слайд 2,3,4)

Отже, мова сьогодні піде про гриби. Природа створила величезну кількість грибів. Чи любите ви гриби? А де ростуть гриби? (*У лісі*).

Люди дуже люблять гриби і їсти, і збирати.

Керівник гуртка: Що ви знаєте про гриби?

— До якої природи ми віднесемо гриби? Доведіть. (*Гриби належать до живої природи: вони ростуть, розмножуються, живляться, дихають і помирають.*) Слайд №5

Наші юні дослідники підготували інформацію про гриби. Запрошую до слова

- Царство грибів дуже різноманітне. Ученим відомо близько 100 тисяч видів цих організмів.
- Гриби мають усі ознаки живих організмів. Вони дихають, живляться, ростуть, розмножуються і відмирають. Однак гриби — особливі організми, бо відрізняються і від рослин, і від тварин.
- Гриби схожі на рослини, але не можуть жити за рахунок сонячної енергії. Як і тварини, вони живляться іншими організмами, живими або відмерлими, але не можуть пересуватися (слайд 6).

Керівник гуртка: А чи знаєте ви, як називається наука, яка вивчає гриби?

- Гриби вивчає наука – мікологія (слайд 7)

Керівник гуртка: Давайте розглянемо різні гриби, які ви тут бачите. Чи знаєте ви, як називаються ці гриби? Чим вони відрізняються. Що у них спільного? (*ніжка, шапка*) Саме за цією ознакою вони відносяться до класу шапинкових (слайд 8).

Місце, де ростуть гриби, називається грибницею. Слайд №9

Інформацію про те, як ростуть, розмножуються гриби і співіснують з іншими частинами природи, нам підготував.....

Гриби, які ми часто бачимо в лісі, складаються із шапки й ніжки. Це плодове тіло гриба. Під землею від ніжок тягнуться в різні боки білі нитки. Це грибниця – підземна частина гриба (Гриби не можуть самі

виробляти для себе поживні речовини, як рослини. Вони поглинають поживні речовини з решток рослин і тварин, що є в ґрунті. При цьому гриби сприяють руйнуванню відмерлих рослин і тварин та утворенню перегною. Багато грибів у лісі тісно співіснують з деревами. Нитки грибниці зростаються з корінням дерев і допомагають їм всмоктувати з ґрунту воду і солі. В обмін від рослин гриби отримують готові поживні речовини. Тому гриби і дерева потрібні один одному.

На шапинці з нижнього боку розміщуються трубочки, у яких утворюються спори. За допомогою спор гриби розмножуються. Також можуть розмножуватися частиною грибниці. У природі є багато шапинкових грибів. (слайд 10)

Керівник гуртка: Гриби – дуже смачна і поживна їжа. А чи всі гриби можна їсти? (відповіді дітей) Отже шапинкові гриби можна поділити на дві великі групи: їстівні та отруйні. (Слайд 11,12)

Але інколи отруйні гриби можуть приносити користь. Наприклад, лосі лікуються грибом- мухомором. Також цей гриб використовують у виготовленні ліків для людини. Але це роблять в спеціальних лабораторіях. А ще є гриби-двійники, які дуже подібні між собою, але різниця в тому, що одні – їстівні, а інші отруйні. Інколи їх дуже важко розрізнити. (Слайд 13,14).

Якого правила слід дотримуватися, коли збираємо гриби?(Слайд15,16)

Гриби, у яких ми сумніваємося, краще залишити в лісі. А ще слід пам'ятати: гриби, зібрані дітьми, завжди мають перевіряти дорослі.

Є не тільки шапинкові гриби. (Слайд 17)

Для того щоб випекти хліб, виготовити квас, потрібні мікроскопічні гриби - дріжджі.

Так, на продуктах харчування, на стінах у сирому приміщенні трапляється цвіль. Вона буває різних кольорів. Це теж гриби, хоча вони за зовнішнім виглядом зовсім не схожі на добре знайомі нам шапинкові гриби. Але схожі вони за будовою і розмноженням. В них теж є грибниця і розмножуються вони спорами. Серед них є і корисні, і шкідливі. (Слайд 19)

Цвілеві гриби використовують у харчовій промисловості, для виготовлення сирів із пліснявою, а також у медицині: з таких грибів виготовляють ліки – добре всім відомий антибіотик пеніцилін.

– Серед грибів є й такі, що спричиняють тяжкі хвороби в рослин, тварин і людей. Це гриби-паразити. Наприклад, цвілеві гриби можуть спричинити хворобу дихальних шляхів людини. А рослини часто вражають сажкові гриби. (Розгляд «сажкових грибів») (Слайд 20)

Отже які бувають гриби? (Слайд 21)

Які гриби ростуть у нашій місцевості: (білі гриби маслюки, підберезовики, опята, печериці, піддубники та багато інших.

А ще про гриби складено багато прислів'їв. Зараз ми поспробуємо скласти і прочитати ці прислів'я. (*Діти підбирають другу частину до прислів'їв, які розміщені на дошці.*)

Прислів'я

Усяк грибок / знає свій строк.

Усякий гриб до рук беруть, / так не всякий гриб у кошик кладуть.

Не поклонившись до землі, / і грибка не піднімеш.

Під великим деревом / і грибу краще живеться!

Зі щастям на скарб набредеш, / без щастя й гриба не знайдеш.

Керівник гуртка: Де використовуються гриби? (використовують у їжі, консервують, роблять сувеніри у вигляді грибів, печиво теж у вигляді грибочків та ін.).

Отже сьогодні ми разом з вами спробуємо зробити сувенір під назвою «Грибна поляна»

Практичне завдання: виготовлення грибів з природного матеріалу (жолуді, каштани, клей, пластилін, картон).

Керівник гуртка. Я сподіваюсь, що ви отримали не тільки задоволення від роботи а й нові знання.

